

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

بازنگری

دوره: کارشناسی ارشد ناپیوسته

رشته مدرسی اخلاق اسلامی

(خاص دانشگاه معارف اسلامی)

گروه: علوم انسانی

نسخه بازنگری شده براساس نامه شماره ۹۶/۳۲۷ مورخ ۹۶/۰۷/۱۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بازنگری برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مدرسی اخلاق اسلامی

گروه: علوم انسانی

رشته: مدرسی اخلاق اسلامی

گرایش: -

دوره: کارشناسی ارشد ناپیوسته

- ماده ۱- به استناد نامه شماره ۹۶/۳۲۷ مورخ ۹۶/۰۷/۱۳ دانشگاه معارف اسلامی، برنامه درسی بازنگری شده رشته مدرسی اخلاق اسلامی در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته، دریافت شد.
- ماده ۲- برنامه درسی بازنگری شده فوق از تاریخ تصویب، جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مدرسی معارف اسلامی با ۵ گرایش: ۱- مبانی نظری اسلام، ۲- انقلاب اسلامی، ۳- اخلاق اسلامی، ۴- آشنایی با منابع اسلامی و ۵- تاریخ و تمدن اسلامی مصوب ۵۳۱ مورخ ۱۳۸۳/۱۰/۰۵ شورای عالی برنامه ریزی می باشد.
- ماده ۳- برنامه درسی مذکور خاص دانشگاه معارف اسلامی می باشد و در سه فصل: مشخصات کلی، جدول واحد های درسی و سرفصل دروس تنظیم شده و برای اجرا ابلاغ می شود.
- ماده ۴- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۳۹۷ به مدت ۵ سال قابل اجراست و پس از آن نیازمند بازنگری می باشد.

عبدالرحیم نوه ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

بِسْمِ تَعَالَى

دانشگاه معارف اسلامی

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

دوره کارشناسی ارشد

رشته «مدرسی اخلاق اسلامی»

Teaching of Islamic Ethics

دانشگاه معارف اسلامی

تابستان ۱۳۹۶

فصل اول:
مشخصات کلی برنامه

دوره کارشناسی ارشد مدرسی اخلاق اسلامی یکی از دوره‌های آموزش عالی در سطح بالاتر از کارشناسی است که با برنامه آموزشی و درسی تصویب و با مجوز شورای گسترش آموزش عالی به مرحله اجرا گذاشته می‌شود. این دوره که به جهت ضرورت تربیت استادان معارف اسلامی بر اساس نیازهای واقعی عرصه دانشگاهی و علمی سراسر کشور پایه‌گذاری شده است مبتنی بر اهداف و مؤلفه‌ایی سامان یافته که در ذیل خواهد آمد.

ب) اهداف کلی دوره

۱. تربیت مدرس برای تدریس اخلاق اسلامی با عناوین ۵ گانه (فلسفه اخلاق، مبانی و مفاهیم اخلاق اسلامی، عرفان عملی در اسلام، اخلاق خانواده و اخلاق کاربردی) از سلسله دروس معارف اسلامی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور.
۲. تقویت و ارتقای سطح توانایی علمی و آموزشی داوطلبان تدریس دروس اخلاق اسلامی
۳. تربیت وزمینه سازی جهت ارتقای توان دانشجویان جهت تحصیل در دوره دکتری مدرسی اخلاق اسلامی.
۴. تربیت پژوهشگران برای ورود به عرصه تحقیقات در حوزه اخلاق اسلامی و موضوعات مرتبط با عناوین دروس اخلاق در مراکز علمی و پژوهشی.

ج) اهمیت و ضرورت دوره

قرارگرفتن دوازده واحد دروس معارف اسلامی در برنامه آموزشی مؤسسات آموزش عالی، مقطع کارشناسی به منظور تعمیق باورها و آشنایی بیشتر دانشجویان کشور با معارف و آموزه‌های دینی، منابع اصیل اسلامی و چگونگی شکل‌گیری و به بار نشستن انقلاب اسلامی صورت گرفته است. توسعه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به تبع آن، رشد چشمگیر تعداد دانشجویان در مقاطع آموزش عالی سبب شده است تا حجم ساعات ارائه این دروس نیز به شدت افزایش یابد. از سوی دیگر، رشد روزافزون سؤالات و شبهات نسل جوان دانشگاهی در حوزه باورهای دینی، سیره و سنت نبوی و علوی، ارزش‌های اخلاقی، انقلابی و ملی و همچنین اشتیاق آنان به آگاهی عمیق و مستند در این حوزه‌ها، لزوم تقویت کیفی و توجه جدی به روزآمدی دروس و استادان معارف اسلامی را موجب شده است. با توجه به این امور، تأسیس رشته مدرسی اخلاق اسلامی در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری برای تأمین و تربیت مدرسان متخصص کارآمد، روشمند و آگاه به فضای دانش‌آموزان و نیازهای نسل جوان در زمینه معارف اسلامی ضرورت می‌یابد. مسائل و مشکلات اخلاقی چه در حوزه باور و اندیشه و چه در حوزه رفتار و عمل در کنار پرسش‌های علمی دانشجویان در این حوزه از جمله ضرورت‌های شکل‌گیری این دوره است.

د) تعداد و نوع واحدهای درسی دوره

طول دوره کارشناسی ارشد مدرسی اخلاق اسلامی حداقل ۲/۵ سال است که بر اساس آئین‌نامه آموزش دوره کارشناسی ارشد طی پنج نیمسال و هر نیمسال شانزده هفته ارائه می‌گردد. در این مدت دانشجویان باید پایان‌نامه خود را بگذرانند و از آن دفاع نمایند.

تبصره: چنانچه به تشخیص گروه آموزش مدت فوق برای گذراندن دورس جبرانی و یا اتمام پایان نامه کافی نباشد با موافقت گروه حداکثر ۲ نیمسال دیگر به مدت فوق اضافه می شود. تعداد واحدهای درسی این رشته در هر گرایش ۳۲ واحد به شرح زیر است:

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد
۱	دروس جبرانی	۲۴
۲	دروس تخصصی	۱۲
۳	دروس اختیاری	۱۶
۴	پایان نامه	۴
جمع واحدهای دوره		۵۶ واحد

تبصره: دانشجویانی که از رشته های نامتجانس وارد این دوره شده اند موظفند دروسی را که از سوی گروه آموزشی یا استاد راهنما از جدول «دروس جبرانی برای کلیه گرایش ها» تعیین می شود الزماً به صورت جبرانی بگذرانند و حداکثر دروس جبرانی برای هر گرایش ۱۶ واحد به شرح جدول «دروس جبرانی» است.^۱

ه) نقش، توانایی و شایستگی دانش آموختگان

با توجه به اهداف این دوره انتظار می رود دانش آموختگان با توجه به گذراندن دروس این دوره، پس از پایان دوره آمادگی لازم را جهت تدریس دروس اخلاق اسلامی در مقطع کارشناسی، کسب کرده، ضمن آشنایی با عرصه های مطالعات اخلاقی توان لازم را در ورود به عرصه های پژوهش اخلاق اسلامی بدست آورد.

و) شرایط و ضوابط ورود به دوره

۱. داشتن مدرک سطح دو حوزوی یا اتمام پایه ده کتبی
۲. قبولی در آزمون کتبی ورودی و مصاحبه شفاهی
۳. دارا بودن شرایط عمومی مدرسی معارف اسلامی با تأیید معاونت آموزشی و پژوهشی استادان و دروس معارف اسلامی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها.

ز) مواد و ضرایب آزمون

ردیف	مواد آزمون	ضریب
۱	فقه و اصول	۲
۲	ادبیات عرب	۱
۳	زبان انگلیسی	۱
۴	اخلاق و تربیت اسلامی	۴
۵	فلسفه اخلاق	۴
۶	عرفان عملی	۲
۷	کلام اسلامی	۲

۱. جدول دروس جبرانی در صفحه ۸ آمده است.

فصل دوم:
جداول دروس دوره

دروس دوره مدرسی «اخلاق اسلامی»

دروس جبرانی، اصلی (تخصصی) و اختیاری دوره مدرسی اخلاق اسلامی، به شرح ذیل است:

الف) دروس جبرانی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد جلسات	نوع واحد درسی			تعداد ساعات	پیش نیاز
				نظری	عملی	نظری - عملی		
۱	اخلاق در فرهنگ و تمدن اسلامی	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۲	اخلاق آموزش و پژوهش	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۳	فقه الاخلاق	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۴	آشنایی با عرفان‌های نوظهور	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۵	عرفان نظری در اسلام	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۶	انسان‌شناسی تطبیقی	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۷	روان‌شناسی عمومی	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۸	جامعه‌شناسی (با تأکید بر اخلاق)	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۹	اصول و مبانی مشاوره	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۱۰	دانش خانواده	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۱۱	زبان انگلیسی تخصصی	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۱۲	روش تحقیق در پژوهش‌های اخلاقی	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
جمع		۲۴	۱۹۲	۳۸۴		۳۸۴	۳۸۴	

ب) دروس اصلی (تخصصی)

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد جلسات	نوع واحد درسی			تعداد ساعات	پیش نیاز
				نظری	عملی	نظری - عملی		
۱	آشنایی با نظام اخلاق اسلامی	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۲	رویکرد انتقادی به علم اخلاق	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۳	فلسفه اخلاق (مسائل فلسفه اخلاق)	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۴	تربیت اخلاقی در اسلام	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۵	اخلاق کاربردی	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	
۶	صلاحیت‌های مدرسی و روش تدریس مباحث اخلاقی ^۱	۲	۱۶	۳۲		۳۲	۳۲	روش تحقیق در پژوهش‌های اخلاقی
جمع		۱۲	۹۶	۱۹۲		۱۹۲	۱۹۲	

پیش‌نیاز	تعداد ساعات	نوع واحد درسی			تعداد جلسات	تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
		نظری - عملی	عملی	نظری				
	۳۲	۳۲		۳۲	۱۶	۲	انسان در قرآن	۱
	۳۲	۳۲		۳۲	۱۶	۲	اخلاق در حدیث (با تأکید بر رساله حقوق امام سجاده <small>علیه السلام</small>)	۲
	۳۲	۳۲		۳۲	۱۶	۲	کلام و سیره اخلاقی حضرت امام و مقام معظم رهبری	۳
	۳۲	۳۲		۳۲	۱۶	۲	متون و منابع اخلاقی و عرفانی در اسلام ^۱	۴
	۳۲	۳۲		۳۲	۱۶	۲	عرفان عملی در اسلام	۵
	۳۲	۳۲		۳۲	۱۶	۲	آداب اسلامی با تأکید بر آداب معاشرت	۶
	۳۲	۳۲		۳۲	۱۶	۲	آشنایی با مکاتب اخلاقی	۷
	۳۲	۳۲		۳۲	۱۶	۲	جریان‌شناسی اخلاق	۸
	۳۲	۳۲		۳۲	۱۶	۲	روان‌شناسی اخلاق	۹
	۳۲	۳۲		۳۲	۱۶	۲	فلسفه اسلامی	۱۰
	۳۲	۳۲		۳۲	۱۶	۲	کلام عمومی (با رویکرد پاسخ به شبهات)	۱۱
روش تحقیق در پژوهش‌های اخلاقی							کارگاه روش تدریس	۱۲
	۳۲	۳۲		۳۲	۱۶	۲	مخاطب‌شناسی ارتباط با تأکید بر دوره جوانی	۱۳
کارگاه روش تدریس	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۱۶	۲	کارورزی تدریس	۱۴
	۴۴۸	۴۴۸	۶۴	۳۸۴	۲۲۴	۲۸	جمع	

تذکر: عناوین ستاره‌دار به جهت ضرورت دوره حتی الامکان در اولویت ارائه قرار گیرد.

د) پایان‌نامه

پیش‌نیاز	ساعت			تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	عملی	نظری	جمع			
		۶۴	۶۴	۴	پایان‌نامه	۱

فصل سوم:
سرفصل‌های دروس

الف) دروس جبرانی
ب) دروس اصلی (تخصصی)
ج) دروس اختیاری

الف) سرفصل‌های دروس جبرانی

۱. اخلاق در فرهنگ و تمدن اسلامی
۲. اخلاق آموزش و پژوهش
۳. فقه الاخلاق
۴. آشنایی با عرفان‌های نوظهور
۵. عرفان نظری در اسلام
۶. انسان‌شناسی تطبیقی
۷. روان‌شناسی عمومی
۸. جامعه‌شناسی (با تأکید بر اخلاق)
۹. اصول و مبانی مشاوره
۱۰. دانش خانواده
۱۱. زبان انگلیسی تخصصی
۱۲. روش تحقیق در پژوهش‌های اخلاقی

۱. اخلاق در فرهنگ و تمدن اسلامی

A Historical outline of Islamic culture and civilization

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اختیاری
پیش‌نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

اهداف درس: مطالعه و شناخت مفاهیم، زمینه‌ها، عوامل اخلاقی پیدایش، اعتلا و انحطاط فرهنگ و تمدن اسلامی.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو بتواند:

۱. بعد از اتمام این درس، عوامل پیدایش، اعتلا و انحطاط تمدن را برشمارد.

۲. عوامل پیدایش، اعتلا و انحطاط تمدن اسلامی را تحلیل کند.

سرفصل‌های درس:

۱. تعاریف: تاریخ، فرهنگ و تمدن، رابطه فرهنگ و تمدن، اخلاق، سیره، رابطه فرهنگ و اخلاق

۲. انواع تمدن‌ها (از قبیل: مرده و زنده، انسان‌محور و خدامحور، ابتدایی و پیشرفته، تمدن‌های باز و بسته، رودخانه‌ای و بارانی، قبل و بعد از اسلام).

۳. آشنایی با مهم‌ترین منابع تاریخ و فرهنگ و تمدن اسلامی با تاکید بر اخلاق

۴. خدمات متقابل علم تاریخ و تمدن و علم اخلاق

۵. عوامل اخلاقی مؤثر در پیدایش، گسترش و انحطاط تمدن‌ها.

۶. جایگاه اخلاق در تمدن‌های قبل از اسلام و پس از تمدن اسلامی.

۷. رویکردهای اخلاقی در تمدن اسلامی (رویکرد نقلی، عقلی، عرفانی و...)

۸. محدوده تاریخی و جغرافیایی تمدن اسلامی و بیان نظریه‌های مختلف در شکل‌گیری تمدن اسلامی.

۸. برخی حوزه‌های اخلاقی در تمدن اسلامی

- اخلاق علم آموزی

- اخلاق فنی و مهندسی

- اخلاق خانواده

- اخلاق هنر معماری

- اخلاق سیاست و حکومت داری

- اخلاق شهروندی

روش آموزش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوطه

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر، به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

منابع اولیه تاریخی، مانند: تاریخ طبری، مسعودی و ...

۱. جستاری نظری در باب تمدن، جمعی از نویسندگان.

۲. تعریف‌ها و مفهوم فرهنگ، داریوش آشوری.

۳. فرهنگ پیرو و فرهنگ پیشرو، محمدتقی جعفری.

۴. نظریه‌های فرهنگ در قرن بیستم، حسین بشیریه.

۵. پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، علی‌اکبر ولایتی.

۶. تاریخ تمدن، عبدالحسین آذرنگ.

۷. تاریخ تمدن، ویل دورانت.

۸. تاریخ تمدن، آرنولد جوزف توین‌بی.

۹. تمدن در بومه آزمایش، آرنولد جوزف توین‌بی.

۱۰. تاریخ جهان نو، رابرت روزول پالمیر.

۱۱. سیر تمدن، رالف لیتون.

۱۲. تاریخ تمدن، علی شریعتی.

۱۳. اسلام و تمدن اسلامی، آندره میکل.

۱۴. تاریخ تمدن، هنری لوکاس.

۱۵. تاریخ تمدن اسلام، جرجی زیدان.

۱۶. تاریخ تمدن اسلام: بررسی‌هایی چند در فرهنگ و تمدن اسلامی، علی‌اصغر حلبی.

۱۷. تاریخ تمدن اسلامی، میان محمد شریف، ترجمه خلیل خلیلیان.

۱۸. تمدن اسلامی، ژوزف بورلو، ترجمه اسدالله علوی.
۱۹. گستره تمدن اسلامی در قرن میانی، محمد مؤنس عوض، ترجمه عبدالله ناصر طاهری.
۲۰. سهم ایران در تمدن جهان، حمید نیر نوری.
۲۱. فرهنگ ایرانی و تأثیر آن در تمدن عرب و اسلام، محمد محمدی.
۲۲. کارنامه اسلام، عبدالحسین زرین کوب.
۲۳. ریشه‌های ضعف و عقب‌ماندگی مسلمین، سمیح عاطف الزین، ترجمه محمود رجبی و محمدتقی کمالی‌نیا.
۲۴. ماذا خسر العالم بانحطاط المسلمین، ابی‌الحسن علی بدوی.
۲۵. جنگ‌های صلیبی، رنه گروسه.
۲۶. علل و آثار جنگ‌های صلیبی، عبدالله ناصر طاهری.
۲۷. تاریخ مغول، عباس اقبال آشتیانی.
۲۸. تأثیر اسلام در اروپا، مونتگمری وات.
۲۹. فرهنگ اسلام در اروپا، زیگرید هونکه.
۳۰. نفوذ اسلام در اروپا در قرون وسطی، ابوالفضل عزتی.
۳۱. منابع فرهنگ اسلامی، میان محمد شریف.
۳۲. مجموعه مقالات اسلام و ایران: بررسی تاریخی، حسن حضرتی.

۲. اخلاق آموزش و پژوهش

Ethics Education and Research

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: جبرانی
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: آشنایی دانشجویان با اخلاق حرفه‌ای تدریس و پژوهش و نیز آگاهی به قواعد، اصول و کدهای اخلاقی در حوزه آموزش و پژوهش.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. تعریف روشنی از اصول قواعد و کدهای اخلاقی ارائه کند.
۲. اصول و قواعد اخلاقی در حوزه آموزش و پژوهش را بشناسد.
۳. به مهمترین چالش‌ها و آسیب‌های اخلاقی در حوزه آموزش و پژوهش آگاهی یابد و به راه حل آنها دست یابد.

سرفصل‌های درس:

۱. اخلاق آموزش:

- قواعد و اصول اخلاقی در آموزش (حرفه معلمی)؛
- کدهای اخلاقی در آموزش؛
- چالشهای اخلاقی در آموزش؛
- مسئله اقتدار (اتوربته) در آموزش.

۲. اخلاق پژوهش:

- اهداف معرفتی اخلاق پژوهش؛
- رهیافتهای عمده در اخلاق پژوهش؛
- روش در اخلاق پژوهش (نظریه های روش بسیط، نظریه های روش مرکب)؛
- قواعد و اصول اخلاقی در پژوهش.
- کدهای اخلاقی در پژوهش
- چالشهای اخلاقی در حوزه پژوهش (با رویکرد حل مسئله)

روش آموزشی:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. اخلاق نقد، سید حسن اسلامی.
۲. ملاحظات اخلاقی در پژوهش‌های ژنتیک، منصور امیدی و محمدباقر پارسا.
۳. اخلاق سازمانی، تهران، سرآمد، ۱۳۸۸.
۴. اصول و فنون پژوهش در گستره دین‌پژوهی، احد فرامرز قراملکی.
۵. خاستگاه اخلاق پژوهش، احد فرامرز قراملکی، آینه میراث، تهران، ۱۳۸۳.
۶. روش‌شناسی مطالعات دینی، احد فرامرز قراملکی، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۸۵.
۷. نقد در ترازوی اخلاق، احد فرامرز قراملکی.
۸. اخلاق پژوهش، محسن نیازی و عباس زرعی.
۹. اخلاق پژوهش مبانی و مسایل، محسن جوادی.
۱۰. اخلاق در پژوهش، محمدحسن قاطمی‌راد.
۱۱. اخلاق حرفه‌ای اعضای هیات علمی در بعد آموزش، لیلا میرطاهری.
۱۲. اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه‌ها، مراکز آموزش عالی و موسسات پژوهشی، حامد بردبار و دیگران.
۱۳. اخلاق در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، فرخنده امین‌شکروی.
۱۴. اخلاق در آموزش عالی، حمیدرضا آراسته و دیگران.
۱۵. اخلاق در آموزش عالی، ابراهیم حاجیانی.
۱۶. تاملی بر اخلاق پژوهش در آموزش عالی، حسن اسلامیان.
۱۷. مباحثی از حقوق و اخلاق در آموزش و پرورش، معصومه امیری.

۳. فقه الاخلاق

Fiqh of ethics

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: جبرانی
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: آشنایی با مبادی و مسائل دانش فقه الاخلاق.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. روش استنباط حکم اخلاقی از منابع دینی را بکارگیرد.
۲. اصول و احکام اخلاقی را از منابع اخلاق اسلامی استخراج کند.

سرفصل‌های درس:

کلیات

۱. چیستی فقه الاخلاق
  ۲. حیطه‌های فقه الاخلاق (موضوع)
  ۳. ضرورت فقه الاخلاق
  ۴. جایگاه فقه الاخلاق
  ۵. ارتباط فقه الاخلاق با علوم دیگر
- جایگاه دانش اصول فقه در فقه الاخلاق (اسلوب‌های پر کاربرد اصول در فقه الاخلاق)
  - جایگاه ادبیات در فقه الاخلاق
  - تأثیر فقه اللغه در مفاهیم اخلاقی
  - تأثیر بلاغت در فهم مراد گزاره‌های اخلاقی
۶. پیشینه
  ۷. منابع و مدارک
  ۸. مسائل فقه الاخلاق
  ۹. تطبیق برخی مباحث فقه الاخلاق
- اولویت‌های اخلاقی در بحث کذب
  - مفهوم زهد و مفاهیم وابسته
  - عجب و عزت نفس
  - مفاهیم بلاغی مناجات معصومین

روش آموزش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس
- تحقیق پایانی
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. نهج البلاغه.
۲. صحیفه سجادیه.
۳. درآمدی بر فقه اخلاق، امیر غنوی.
۴. مناسبات فقه و اخلاق، محمد هدایتی.
۵. فقه الاخلاق، محمدصادق صدر.
۶. فقه الاخلاق از دیدگاه شیخ انصاری، احمدخاتمی.
۷. اصول فقه، محمدرضا مظفر.
۸. اصول الکافی، کلینی.
۹. غررالحکم، تمیمی آمدی.

۴. آشنایی با عرفان‌های نوظهور

An Introduction to New Types of Mysticism

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس، جبرانی
پیش نیاز، ندارد	نوع واحد، نظری

هدف درس، آشنایی با آرا و اندیشه‌های عرفان‌های نوظهور و نقد و بررسی آنها.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. مبانی فرقه‌های انحرافی را شناسایی و تبیین کند.

۲. توانایی مواجهه علمی با فرقه‌های عرفانی کاذب را بالا برد.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- معناشناسی: عرفان، معنویت، عرفان حقیقی، عرفان کاذب، عرفان دینی، عرفان سکولار

- شاخصه‌های عرفان و عارفان حقیقی

- شاخصه‌های عرفان و عرفان‌های کاذب

- علل گرایش به عرفان‌های نوظهور

۲. بررسی آرا و اندیشه‌های عرفان‌های نوظهور:

- عرفان‌های هندی

۱. آیین ودایی

۲. آیین جین

۳. آیین بودا

۴. آیین تنتره

۵. یوگا

۶. اشو

۷. سای بابا

۸. رام الله

۹. کریشنا

۱۰. یوگاناندا

۱۱. دالایی لاما

۳. عرفان‌های آمریکایی:

۱. عرفان‌های سرخپوستی

۲. عرفان اکنکار

۳. پائولو کوئلیو

۴. شیطان پرستی

روش آموزش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. آفتاب و سایه‌ها، محمدتقی فعالی.

۲. پائولو کوئلیو؛ دیدگاه‌ها و تحلیل‌ها، محمدتقی فعالی.

۳. کاوشی در معنویت‌های نوظهور، حمزه شریفی‌دوست.

۴. در آمدی بر عرفان حقیقی و عرفان‌های کاذب، احمدحسین شریفی.

۵. ماجرای معنویت در دوران جدید، شهریار زمانی.

۶. انرژی جنسی و یوگا، الیزابت هایچ.

۷. معرفی مکتب‌های فلسفی هند، ساتیش چاندرا چاترجی.

۸. گنجینه اسرار یوگا، سید جلال‌الدین موسوی‌نسب.

۵. عرفان نظری در اسلام

Theoretical mysticism in Islam

نوع درس، جبرانی	تعداد واحد، ۲ واحد
نوع واحد، نظری	پیش نیاز، ندارد

هدف درس: آشنایی با مباحث عرفان نظری، منشأ پیدایش عرفان و سیر تکاملی آن.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. ابعاد عرفان نظری و اندیشه‌های عرفان اسلامی را تبیین کند.

۲. مهم‌ترین مسائل عرفان نظری بیان و تحلیل کند.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- اهمیت و ضرورت، معناشناسی (عرفان، تصوف، عرفان نظری، عرفان عملی)، موضوع، غایت و روش
- ملاک صحت و حجیت کشف و شهود عرفانی
- ارتباط عرفان اسلامی با دیگر علوم (کلام، فلسفه، اخلاق)
- عرفان و تصوف
- ادوار تاریخی و شخصیت‌های بزرگ عرفان اسلامی و آثار آنان

۲. عرفان نظری:

- خداشناسی عرفانی (وحدت وجود)
- جهان‌شناسی عرفانی (حضرات خمس)
- انسان‌شناسی عرفانی (نبوت و ولایت، خلافت و انسان کامل)

روش آموزش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. تاریخ تصوف در اسلام، قاسم غنی.

۲. جستجو در تصوف، زرین کوب.

۳. اللمع فی التصوف.

۴. کشف المحجوب، هجویری.

۵. سلسله‌های تصوف در ایران.

۶. عرفان نظری، یحیی یثربی.

۷. شرح چهل حدیث، امام خمینی.

۸. شرح حدیث جنود عقل و جهل، امام خمینی.

۹. آداب الصلوه، امام خمینی.

۱۰. سر الصلوه، امام خمینی.

۱۱. مناجات نامه و مقالات، خواجه عبدالله انصاری.

۱۲. انسان در عرف عرفان، حسن حسن زاده آملی.

۱۳. رساله لقاء الله، حسن حسن زاده آملی.

۱۴. موسوعه مصطلحات التصوف الاسلامی، رفیق العجم.

۱۵. اسرار الشریعه و انوار الحقیقه و اطوار الطریقه، سید حیدر آملی.

۱۶. شرح فصوص الحکم، صائن الدین ابن ترکه.

۱۷. مفتاح الغیب، صدرالدین قونوی.

۱۸. مصباح الهدایه و مفتاح الکفایه، عزالدین کاشانی.

۱۹. علم سلوک، علی فضلی.

۲۰. رسائل، محیی الدین ابن عربی.

۲۱. فتوحات، محیی الدین ابن عربی.

Comparative Humanology

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: جبرانی
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: آشنایی با دیدگاه اسلام و سایر مکاتب درباره حقیقت انسان، جایگاه وی در نظام هستی و استعدادها و مسئولیت‌های وی.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

- مسائل مهم انسان‌شناسی مانند سرشت انسان، آزادی و اراده و کمال نهایی انسان میان مکتب اسلام و مکاتب فلسفی غرب را مقایسه و بررسی کند.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- تعریف، اهمیت و ضرورت انسان‌شناسی

- رویکردهای مختلف در انسان‌شناسی (رویکرد تجربی، فلسفی، عرفانی، اسطوره‌ای و...)

۲. هدف از خلقت انسان:

- در فلسفه، کلام و عرفان

- در متون دینی

- معنای زندگی

۳. ساخت‌های وجود انسان:

- دو بعدی بودن انسان

- سرشت انسان

- طبیعت و نیازهای مادی انسان

- معنویت و فطرت الهی انسان

- عقل و آگاهی انسان

- آزادی و مسئولیت

۴. از خود بیگانگی:

- بیان تعریف و دیدگاه‌های موجود در این باره

- زمینه‌ها، عوامل و پیامدهای از خود بیگانگی انسان

- درمان از خود بیگانگی

۵. کمال انسان:

- سیر تکامل انسان
- مراتب صعود و نزول انسان
- عوامل و موانع کمال انسان
- مسئله عشق و محبت

روش آموزشی:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس
- تحقیق پایانی
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. انسان در قرآن، مرتضی مطهری.
۲. مبانی انسان‌شناسی در قرآن، عبدالله نصری.
۳. انسان‌شناسی، محمود رجیبی.
۴. انسان از دیدگاه اسلام، سمت.
۵. انسان از دیدگاه اسلام، عبدالله نصری.
۶. سیمای انسان کامل از دیدگاه مکاتب، عبدالله نصری.
۷. انسان کامل، مرتضی مطهری.
۸. انسان در قرآن، مرتضی مطهری.
۹. انسان و ایمان، مرتضی مطهری.

۱۰. انسان‌شناسی فلسفی، هانس دیرکس.
۱۱. انسان از آغاز تا انجام، علامه طباطبایی.
۱۲. انسان در اسلام و مکاتب غربی، علی اصغر حلبی.
۱۳. فطرت در قرآن، عبدالله جوادی آملی.
۱۴. معارف قرآن (خداشناسی، کیهان‌شناسی، انسان‌شناسی)، مصباح یزدی.
۱۵. اومانیزم، تونی دیویس.

۷. روان‌شناسی عمومی

General psychology

نوع درس: جبرانی	تعداد واحد: ۲ واحد
نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس: آشنایی با مکاتب، مسائل و مبانی روان‌شناسی جدید با تأکید بر مباحث رشد و شخصیت.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. تحلیل‌های روان‌شناسی را در مباحث اخلاقی در اسلام بکار بندد.

۲. نظریه‌های رشد اخلاقی را بشناسد.

سرفصل‌های مطالب درس:

۱. کلیات:

- فواید علم روان‌شناسی

- تاریخچه

- مکاتب روان‌شناسی

۲. معرفی روان‌شناسی:

- تعریف روان‌شناسی

- رویکردها

- روش تحقیق در روان‌شناسی

- شاخه‌های روان‌شناسی

۳. دوره‌های رشد:

- پیش‌نوزادی، نوزادی، کودکی، نوجوانی، جوانی، میانسالی، سالمندی

۴. ابعاد رشد:

- رشد جسمانی، رشد عاطفی، رشد شناختی، رشد اجتماعی، رشد اخلاقی و رشد دینی

۵. یادگیری:

- تعریف

- انواع سه‌گانه یادگیری

- نظریه‌های یادگیری (شرطی‌سازی کلاسیک، شرطی‌سازی کنش‌گر، یادگیری مشاهده‌ای و شناختی)

۶. روان‌شناسی اجتماعی:

- خردپردازی اجتماعی، نگرش، نفوذ اجتماعی، گروه‌های مرجع و همانندسازی

۷. شخصیت:

- تعریف، شکل‌گیری شخصیت، ارزیابی شخصیت

۸. نظریه شخصیت:

- نظریه روان تحلیل‌گری، رویکرد صفات، رویکرد پدیدار شناختی (انسان‌گرایی)

۹. بهداشت روانی:

- پیش‌گیری، ارتقای اصول کلی بهداشت روانی، حوزه‌های بهداشت روانی

روش آموزش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. روان‌شناسی عمومی (از نظریه تا کاربرد)، کارن هافمن، مارک ورنوی، جودیت ورنوی، انتشارات ارسباران، تهران.

۲. روان‌شناسی رشد با نگرش به منابع اسلامی، ناصر بی‌ریا و همکاران.

۳. نظریه‌های شخصیت، دوان شولنس، ترجمه یحیی محمدی.

۴. درسنامه روان‌شناسی عمومی، مسعود آذربایجانی (متن درسی دانشگاه مجازی المصطفی).

۵. روان‌شناسی عمومی، مسعود آذربایجانی و محمدرضا سالاری‌فر.

۶. زمینه روان‌شناسی، هیلگارد، اتکینسون و همکاران.

۷. روان‌شناسی اجتماعی با نگرش به منابع اسلامی، مسعود آذربایجانی و دیگران.

۸. فرهنگ جامع روان‌شناسی و روان‌پزشکی، مهرداد فیروز بخت.

۹. اسلام و روان‌شناسی، محمد بستانی.
۱۰. بهداشت روانی، حسین شاهی برواتی.
۱۱. اصول و مبانی بهداشت روانی، مصطفی حمدیه و دیگران.
۱۲. بهداشت روانی یا نگرش به منابع اسلامی، محمدرضا سالاری فر و دیگران.
۱۳. روان‌شناسی عمومی، حمزه گنجی.
۱۴. بهداشت روانی، بهروز میلانی‌فر.
۱۵. نگاهی به روان‌شناسی اسلامی، محمد غروی و همکاران.

۸. جامعه‌شناسی (با تأکید بر اخلاق)

Sociology (Based on Ethics)

نوع درس: جبرانی	تعداد واحد: ۲ واحد
نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس: آشنایی با مبانی، کلیات و مفاهیم جامعه‌شناسی و تقویت نگرش اجتماعی دانشجویان نسبت به مسائل خصوصاً مسئله‌های اخلاق اجتماعی.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

- آسیب‌های اجتماعی در ایران را با محوریت آسیب‌های اخلاقی تحلیل کند.

سرفصل‌های درس:

۱. آشنایی با مفاهیم اساسی جامعه‌شناسی:

- جامعه‌شناسی، فرد، جامعه، نابرابری اجتماعی، گروه‌ها، قشرها، ارزش‌های اخلاقی، هنجارهای اخلاقی و ...

۲. روش‌شناسی جامعه‌شناسی:

- روش‌های معمول در تحقیقات جامعه‌شناسی

- شیوه‌های معمول تحقیقات اجتماعی در ایران و اسلام

۳. نظریه‌ها و مکاتب مختلف جامعه‌شناسی:

۴. حوزه‌های جامعه‌شناسی:

- جامعه‌شناسی شهری

- جامعه‌شناسی اقتصادی

- جامعه‌شناسی فرهنگی

- جامعه‌شناسی سیاسی

۵. جامعه‌شناسی اخلاق

- هنجارهای اخلاقی: راستگویی، امانت‌داری، رازداری، وجدان کاری و ...

- ناهنجاری‌های اخلاقی: دروغ‌گویی، نفاق، چاپلوسی، تنبلی و ...

روش آموزشی:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. جامعه‌شناسی عمومی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

۲. مبانی جامعه‌شناسی، بروس کوئن.

۳. مفاهیم اساسی جامعه‌شناسی، ریمون آرون.

۴. نظریه جامعه‌شناسی، جورج ریتزر.

۵. نظریه‌های جامعه‌شناسی، لوئیس کوزر.

روش آموزش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس
- تحقیق پایانی
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره، حسن پاشا شریفی و سید مهدی حسینی
۲. تغییر رفتار و رفتار درمانی (نظریه‌ها و روش‌ها)، علی اکبر سیف.
۳. راه‌های سنجش روانی (جلد ۱ و ۲)، گری گراث و مارنات.
۴. روان‌سنجی کاربردی، رابرت ال. ثرندایک.
۵. فنون و روش‌های مشاوره، عبدالله شفیع آبادی.
۶. مشاوره، دیوید گلارد.
۷. مشاوره (مبانی روان‌شناسی)، محمد خدایاری فرد.
۸. مشاوره و راهنمایی از دیدگاه اسلام، علی قائمی.
۹. فقه تربیتی، علی رضا اعراقی.
۱۰. آزمون‌های روانی: مبانی نظری و فنون کاربردی، هادی بهرامی.
۱۱. روان‌شناسی مشاوره (نظریه‌ها، اهداف و فرایندهای مشاوره و روان‌درمان‌گری)، جورج، ریکی ال و کریستانی.
۱۲. اخلاق در مشاوره و روان‌شناسی، سیمین حسینیان.
۱۳. سنجش و اندازه‌گیری در روان‌شناسی، مشاوره و علوم تربیتی، علی دلاور و کیانوش زهراکار.

۱۴. نظریه‌های شخصیت، شولتز، دوان، (۲۰۰۵)، ترجمه یوسف کریمی، فرهاد جمهوری، سیامک نقش‌بندی، بهزاد گودرزی، هادی بحیرایی، محمدرضا نیک‌خو. (۱۳۸۴). تهران، نشر ارسباران.
۱۵. اخلاق حرفه‌ای در بهداشت روان، یدالله فرهادی.
۱۶. مشاوره در آینه علم و دین، علی‌نقی فقیهی.
۱۷. نظریه و کاربرت مشاوره و روان‌درمانی، جرالد کری.
۱۸. مفاهیم بنیادی و مباحث تخصصی در مشاوره، دیوید گلدارد.

۱۰. دانش خانواده

Science of family

نوع درس، جبرانی	تعداد واحد، ۲ واحد
نوع واحد، نظری	پیش نیاز، ندارد

هدف درس: آشنایی دانشجویان با مبانی دانش خانواده و چگونگی تشکیل، استحکام و تعالی آن و ویژگی‌های جمعیتی و نقش آنها در ارتقای کیفیت زندگی.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. مهارت‌های مورد نیاز تشکیل، تحکیم و تعالی خانواده را فراگرفته و به کار بندد.

۲. رفتارهای متناسب با همسر، فرزند و خویشان را در روابط متقابل به کار گیرند.

سرفصل‌های درس:

۱. دانش خانواده:

- نهاد خانواده و اصول و قواعد حاکم بر آن - کارکردهای فردی و اجتماعی خانواده - نیازهای انسان و نقش خانواده در ارضاء آنها؛

- میل جنسی و رویکردهای مختلف در مواجهه با آن؛

- اهمیت تشکیل خانواده - معیارهای همسرگزینی - اهداف ازدواج - آمادگی‌های لازم برای ازدواج و عوامل مؤثر بر ازدواج موفق؛

- مهارت‌های زندگی؛

- اقتصاد خانواده - روابط، آداب و سبک زندگی سالم در خانواده؛

- تهدیدها، آسیب‌ها و عوامل ارتقای بنیان خانواده (عوامل مؤثر بر تحکیم و تضعیف خانواده) - راهکارها و مهارت‌های لازم برای تحکیم خانواده - راهکارها و مهارت‌های تعالی خانواده؛

- ایمن‌سازی خانواده از آسیب‌ها - طلاق (عوامل، پیامدها و راهکارهای کاهش آن)؛

- آشنایی با تفاوت‌های فردی زن و مرد - حقوق اعضای خانواده (حقوق زنان، مردان، فرزندان و سالمندان در خانواده - حقوق اقوام)؛

- تربیت صحیح فرزندان - حقوق باروری - اخلاق خانواده و تأثیر آن بر تربیت فرزندان.

۲. جمعیت:

- تعریف جمعیت - جمعیت‌شناسی - مطالعات جمعیتی - سیر تاریخی جمعیت جهان - نظریه‌ها و دیدگاه‌های جمعیتی - جمعیت و باروری از دیدگاه اسلام؛

- ساختار جمعیت - عوامل مؤثر بر تغییرات جمعیتی (مرگ - هجوم‌ها و مهاجرت‌ها - باروری و ناباروری - و ...) - سیر ترکیب جمعیتی در ایران - حرکت جمعیت به سمت سالمندی (نیازها، راهکارها)؛
- چالش‌های جمعیتی در جهان و ایران - تعادل و تناسب جمعیت‌ها؛
- سیاست‌های جمعیتی در جهان و ایران.

روش آموزشی:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس
- تحقیق پایانی
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. اسلام و جامعه‌شناسی خانواده، حسین بستان و همکاران.
۲. جامعه‌شناسی خانواده با نگاهی به منابع اسلامی، حسین بستان.
۳. مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی خانواده، باقر ساروخانی، تهران، سروش، ۱۳۷۰.
۴. خانواده در نگرش اسلام و روان‌شناسی، محمدرضا سالاری‌فر.
۵. دوره مقدماتی حقوق مدنی خانواده، ناصر کاتوزیان.
۶. ارتباط آگاهانه با جنس مخالف، محمود گلزاری.
۷. بررسی فقهی حقوق خانواده نکاح و انحلال آن، سید مصطفی محقق داماد.
۸. بررسی چالش‌ها و مسائل انتقال جمعیتی در ایران، محمود مشفق.
۹. جامعه‌شناسی خانواده و ازدواج، اندره میشل.
۱۰. دانش خانواده و جمعیت، جمعی از نویسندگان.

۱۱. زبان انگلیسی تخصصی

Specialized English language

نوع درس: اختیاری	تعداد واحد: ۲ واحد
نوع واحد: نظری	پیش نیاز: زبان انگلیسی تخصصی ۱

هدف درس: آشنایی با متون اخلاقی به زبان انگلیسی.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

- متون اخلاقی به زبان انگلیسی را ترجمه کند.

سرفصل‌های درس:

- برگزیده‌ای از متون اخلاقی در حد استفاده از دایره‌المعارف پل ادواردز و دایره‌المعارف اسلام و دایره‌المعارف قرآن (مدخل اخلاق و قرآن)، متناسب با استعداد و توانایی دانشجویان.

روش آموزشی:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

1. *Encyclopedia of Islam*.
2. *Ethics and the Qur'an* by A. Kevin Reinhart from *Encyclopedia of Qur'an* Brill ed. McAuliffe.
3. *Religion and Morality* by Patjck H. Nowell-Snuth from *Encyclopedia of Philosophy*.
4. *Ethics* by Thomas Nagel from *Encyclopedia of Philosophy*.

۱۲. روش تحقیق در پژوهش‌های اخلاقی

Research method in moral investigations

نوع درس، جبرانی	تعداد واحد: ۲ واحد
نوع واحد، نظری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس: شناخت و بکارگیری روش‌های تحلیل، پردازش، نگارش و گزارش اطلاعات در پژوهش‌های اخلاقی.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

- تحقیق در سطوح مختلف درباره مسائل اخلاقی ارائه دهد.

سرفصل درس:

۱. کلیات (تعریف مفاهیم پایه، ضرورت پژوهش)

۲. انواع پژوهش:

- اسنادی (کتابخانه‌ای)

- تجربی

- پیمایشی

- موردکاوی

۳. سطوح پژوهش:

- توصیفی

- تحلیلی

- انتقادی

- ابداعی و نظریه‌پردازی

۴. پیش‌نیازهای عمومی پژوهش:

- آشنایی با شیوه‌های بهره‌گیری از کتابخانه (سخت افزاری و نرم افزاری)

- آشنایی با معاجم لفظی و موضوعی

- مهارت‌های مقدماتی طراحی تحقیق

- شیوانویسی

- زیبانویسی

۵. اجزای طرح تحقیق:

- گزینش مسئله و پرسش‌های تحقیق

- فرضیه تحقیق و روش آزمون آن

- هدف‌گذاری تحقیق

- انتخاب عنوان

- پیشینه تحقیق

- فصل بندی

- منابع و ویژگی های آن

۶. ابزارهای تحقیق و ویژگی های آن (روایی، پایایی، عینیت)

۷. شیوه نگارش پایان نامه، کتاب و مقاله علمی

- نحوه شماره گذاری بخش ها و فصول

- شیوه های نقل قولی

- پی نوشت ها

۸. ارجاعات

۹. تنظیم کتابنامه و فهرست مأخذ

روش آموزش:

ترکیبی از روش های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استاد محور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. اصول و فنون پژوهش در گستره دین پژوهی، احد فرامرز قراملکی.

۲. روش تحقیق، رضا استادی.

۳. روش تحقیق، عباسقلی خواجه نوری.

۴. گلوگاه‌های پژوهش، محمدحسین دیانی.
۵. تحلیل استنادی در ارزیابی پژوهش، هنگ مؤید، ترجمه عباس میرزایی و حیدر مختاری.
۶. تحقیق موردی، ین رابرت کی، ترجمه محمد اعرابی، علی پارسائیان و سیامک افشار.
۷. سرشت و ساختار مقالات اخلاقی: اصول راهنما، سید حسن اسلامی.
۸. جستارهایی در اخلاق پژوهش، سید حسن اسلامی.
۹. راهنمای نگارش مقالات آکادمیک در پژوهش‌های دینی، سید حسن اسلامی.
۱۰. تحلیل محتوا: مبانی روش‌شناسی، کلوس کریپندوف، ترجمه هوشنگ ناییبی.
۱۱. روش تحلیل محتوا: راهنمای تحقیق علمی، غلامرضا محمدی مهر.
۱۲. نگرش سیستمی به دین: بررسی هویت استراتژیک دین، عبدالحمید واسطی.

ب) دروس اصلی و تخصصی

۱. آشنایی با نظام اخلاق اسلامی
۲. رویکرد انتقادی به علم اخلاق
۳. فلسفه اخلاق (مسائل فلسفه اخلاق)
۴. تربیت اخلاقی در اسلام
۵. اخلاق کاربردی
۶. صلاحیت‌های مدرسی و روش تدریس مباحث اخلاقی

۱. آشنایی با نظام اخلاق اسلامی

An Introduction to Islamic Moral System

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: تخصصی
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: آشنایی کلی با نظام اخلاق اسلامی.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. سطح دانشی خود را نسبت به تراث نظام اخلاق اسلامی بالا برد.
۲. کتاب‌های اخلاق اسلامی را بر اساس مکاتب اصلی اخلاق اسلامی تحلیل کند.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- معنا و مقصد اخلاق اسلامی

- تعریف دانش اخلاق

- هدف دانش اخلاق

۲. موضوعات، محمولات و مسائل اخلاقی و تقسیم‌های دانش اخلاق:

- موضوعات، محمولات و مسائل اخلاقی

- تقسیم‌های دانش اخلاق

۳. جایگاه علمی دانش اخلاق و علوم همجوار:

- جایگاه اخلاق در طبقه‌بندی علوم

- علوم همجوار دانش اخلاق

۴. منابع اخلاق اسلامی:

- تعریف منبع اخلاقی

- تعداد منابع اخلاق اسلامی

- ویژگی‌های منابع اخلاق اسلامی

- روابط منابع اخلاق اسلامی

۵. مبانی اخلاق اسلامی:

- مبانی دانش اخلاق اسلامی

- ویژگی‌های مبانی اخلاق اسلامی

- اقسام مبانی دانش اخلاق

۶. روش اخلاق اسلامی:

- تعریف روش اخلاقی
  - عوامل مؤثر در تعیین روش علم
  - علوم تک‌روشی و چند روشی
  - روش تاریخی و غیر تاریخی
  - روش‌های اندیشمندان مسلمان در بررسی مسائل اخلاقی
۷. مکاتب اخلاقی در اسلام:

- مکتب اخلاق فلسفی؛ تعریف اخلاق فلسفی، مبانی اخلاق فلسفی، تاریخچه و میراث اخلاق فلسفی
- مکتب اخلاق عرفانی؛ تعریف اخلاق عرفانی، مبانی اخلاق عرفانی، تاریخچه و میراث اخلاق عرفانی
- مکتب اخلاق نقلی؛ تعریف اخلاق نقلی، اخلاق نقلی موجود، هدف اخلاق نقلی، مبانی اخلاق نقلی، تاریخچه و میراث اخلاق نقلی
- مکتب اخلاق تلفیقی؛ تعریف اخلاق تلفیقی، هدف اخلاق تلفیقی، مبانی اخلاق تلفیقی، تاریخچه و میراث اخلاق تلفیقی

روش آموزشی:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس
- تحقیق پایانی
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. دانش اخلاق اسلامی، احمدپور.
۲. کتاب‌شناخت اخلاق اسلامی، جمعی از نویسندگان.

۳. اخلاق ناصری، خواجه نصیرالدین طوسی.
۴. اخلاق در قرآن، محمدتقی مصباح یزدی.
۵. فلسفه الاخلاق فی الاسلام، محمدجواد مغنیه.
۶. علم اخلاق اسلامی، محمدمهدی نراقی.
۷. تاریخچه مکاتب و منابع اخلاق اسلامی، مهدی علیزاده.
۸. الفکر الاخلاقی فی الاسلام، ماجد الفخری.
۹. اخلاق اسلامی: مبانی و مفاهیم، علیزاده و همکاران.
۱۰. جامع الاسرار و منبع الانوار، سید حیدر آملی.
۱۱. مراتب العلوم، ابن حزم.
۱۲. اقسام العلوم (العقلیه)، ابن سینا.
۱۳. طبقه‌بندی علوم از نظر حکمای اسلامی، عثمان بکار، ترجمه جواد قاسمی.
۱۴. پارادایم‌های تحقیق در علوم انسانی، نورمن بلیکی.
۱۵. التعریفات، علی بن محمد جرجانی.
۱۶. معنا، امکان و راهکارهای تحقق علم دینی، حسین سوزنچی.
۱۷. روش‌شناسی مطالعات دینی، احد فرامرز قراملکی.
۱۸. العقل الاخلاقی العربی، محمد عابد الجابری.
۱۹. کتاب‌شناخت اخلاق اسلامی، جمعی از نویسندگان.
۲۰. نظریه اخلاقی زکریای رازی، احد فرامرز قراملکی.
۲۱. احیاء العلوم، ابو حامد غزالی.
۲۲. اخلاق ایمانی، محمد نصر اصفهانی.
۲۳. مدخل اخلاق از دایره المعارف بزرگ اسلامی.
۲۴. مدخل‌های مربوط (مانند اخلاق فلسفی، اخلاق، مسکویه و...) از: *Encyclopedia Of Islam*
۲۵. مدخل اخلاق از دایره المعارف قرآن کریم، ویراسته مک اولیف، لیدن ۲۰۰۲.

26. *Muslim Ethics*, Aryn Sajoo.

27. *Islamic Rationalism*, George Hourani.

۲. رویکرد انتقادی به علم اخلاق

Critical Approach to Morality

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: تخصصی
پیش نیاز: اخلاق اسلامی (۱)	نوع واحد: نظری

هدف درس: آشنایی با نقدهای وارد شده به اخلاق ارسطویی .

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

- نقدهای وارد شده به اخلاق برآمده از تفکر فلسفی غرب را درک کرده و تحلیل کند.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- شناخت مفهومی اخلاق ارسطویی

- تحلیل ساختار اخلاق ارسطویی در منابع اخلاق اسلامی

۲. رویکرد انتقادی به علم اخلاق ارسطویی

- مبانی

- روش‌ها

۳. تحلیل انتقادی نظریه اعتدال ارسطویی

۴. اخلاق توحیدی بدیل اخلاق ارسطویی

- مبانی

- مولفه‌ها و شاخص‌ها

- روش‌ها

روش آموزشی:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. معراج السعاده، ملا احمد نراقی.

۲. اخلاق اسلامی مبانی و مفاهیم، جمعی از نویسندگان.

۳. درس‌نامه اخلاق اسلامی، عنایت الله شریفی.

۴. اخلاق اسلامی، دیلمی و آذربایجانی.

۵. اخلاق اسلامی مبانی و مفاهیم، محمد داودی.

۶. اخلاق ناصری، خواجه نصیرالدین طوسی.

۷. اخلاق در قرآن، محمدتقی مصباح یزدی.

۸. علم اخلاق اسلامی، محمدمهدی نراقی.

۹. العقل الاخلاقی العربی، محمد عابد الجابری.

۱۰. کتاب‌شناخت اخلاق اسلامی، جمعی از نویسندگان.

۱۱. نظریه اخلاقی زکریای رازی، احد فرامرز قراملکی.

۱۲. احياء العلوم، ابو حامد غزالی.

۱۳. اخلاق ایمانی، محمد نصر اصفهانی.

۱۴. مدخل اخلاق از دائره المعارف بزرگ اسلامی.

۱۵. مدخل‌های مربوط (مانند اخلاق فلسفی، اخلاق، مسکویه و...) از: *Encyclopedia Of Islam*

۱۶. مدخل اخلاق از دائره المعارف قرآن کریم، ویراسته مک اولیف، لیدن ۲۰۰۲.

17. *Muslim Ethics*, Aryn Sajoo.

18. *Islamic Rationalism*, George Hourani.

۳. فلسفه اخلاق (مسائل فلسفه اخلاق)

Moral philosophy, problems of

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اصلی
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: توجیه باورهای اخلاقی و تقویت بنیان‌های فکری فراگیران در حوزه اخلاق.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. نظریه اخلاقی اسلام را تحلیل کند.

۲. مسائل اخلاقی در نظام‌های اجتماعی معاصر را بشناسد.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- مفهوم‌شناسی فلسفه اخلاق

- انواع پژوهش‌های اخلاقی

- جایگاه و اهمیت فلسفه اخلاق

۲. واقع‌گرایی و غیر واقع‌گرایی:

- ادله واقع‌گرایی

- ادله غیر واقع‌گرایی

- دیدگاه اسلامی

۳. معیار ارزش اخلاقی:

- دیدگاه‌های وظیفه‌گرا، نتیجه‌گرا، فضیلت‌محور و حق‌محور

- تبیین دیدگاه اسلامی

۴. نسبیت و اطلاق در اخلاق:

- تبیین محل بحث

- بررسی دیدگاه نسبی‌گراها

- انواع نسبیت اخلاقی

- بررسی دیدگاه اطلاق‌گراها

- تحلیل اسلامی

۵. دین و اخلاق (با رویکرد اسلامی):

- تبیین محل بحث

- دیدگاه‌ها (روابط چهارگانه)

- نیازهای دین به اخلاق
- وابستگی‌های اخلاق به دین

روش آموزش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس
- تحقیق پایانی
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. دروس فلسفه اخلاق، آیت الله مصباح یزدی.
۲. بصیرت اخلاقی، دیوید مک ناوتن، ترجمه محمود فتحعلی.
۳. مسائل اخلاقی، مایکل پالمر.
۴. واقع‌گرایی و غیرواقع‌گرایی در قرن بیستم، حسینی قلعه بهمن.
۵. اخلاق دین‌شناسی، ابوالقاسم فنایی.
۶. فلسفه اخلاق، ویلیام کی. فراکنا، ترجمه هادی صادقی.
۷. فلسفه اخلاق، مرتضی مطهری.
۸. اصول فلسفه و روش رئالیسم، علامه طباطبائی.
۹. درآمدی بر فلسفه اخلاق، گنسلر.
۱۰. عناصر فلسفه اخلاق، جیمز ریچلز.
۱۱. فلسفه اخلاق در قرن بیستم، وارنوک، ترجمه ابوالقاسم فنایی.

۱۲. مبادی اخلاق در قرآن، آیت الله جوادی آملی.

۱۳. دانشنامه فلسفه اخلاق، پل ادواردز، ترجمه انشاءالله رحمتی.

۱۴. دین در ترازوی اخلاق، ابوالقاسم فنایی.

۱۵. دین و اخلاق، ماریه قریشی.

۴. تربیت اخلاقی در اسلام

Ethical edification in Islam

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اختیاری
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: شناخت اهداف، مبانی، اصول، روش‌ها، قلمرو و حیطه‌های تربیت اخلاقی از منظر اسلام.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. رویکردهای تربیت اخلاقی در اسلام؛ فلسفی کلامی، عرفانی، نقلی، تلفیقی را تحلیل کند.

۲. مراحل تربیت اخلاقی در اسلام؛ کودکی، نوجوانی، جوانی، بزرگسالی را بشناسد.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- مفهوم‌شناسی: تربیت، اخلاق، رابطه اخلاق و تربیت

- اهمیت تربیت اخلاقی

- اهداف تربیت اخلاقی

- مؤلفه‌های اصلی در تربیت: مربی، متربی، علم، عمل، روش، برنامه، مراحل

۲. رویکردهای تربیت اخلاقی در اسلام؛ فلسفی کلامی، عرفانی، نقلی، تلفیقی

۳. مبانی تربیت اخلاقی در اسلام؛ مبانی معرفت‌شناسی، مبانی انسان‌شناسی، مبانی هستی‌شناسی

۴. اصول تربیت اخلاقی در اسلام:

- اصول ناظر به محتوا

- اصول ناظر به هدف

- اصول ناظر به روش

۵. مراحل تربیت اخلاقی در اسلام؛ کودکی، نوجوانی، جوانی، بزرگسالی

۶. قلمرو تربیت اخلاقی؛ فردی، خانوادگی، اجتماعی، سیاسی، شعلی

۷. حیطه‌های تربیت اخلاقی؛ حیطه منشی، حیطه عاطفی گرایشی، حیطه رفتاری

روش آموزش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. تربیت اخلاقی با نگاهی قرآنی، محمدمهدی فیروزمهر.
۲. درآمدی بر تربیت اخلاقی: مبانی فلسفی، روان‌شناختی، رویکردها و روش‌های تربیت اخلاقی، اکبر رهنما.
۳. دو رویکرد معاصر در تربیت اخلاقی، ابوالفضل غفاری.
۴. گفتارهای پیرامون: رویکردها و روش‌های تربیت اخلاقی، مهدی سجادی.
۵. نقش مربی در تربیت اخلاقی - معنوی، محمد عالم زاده نوری.
۶. مدرسه و تربیت اخلاقی (تربیت اخلاقی در نظام تربیت رسمی چند کشور جهان)، انتشارات مدرسه.
۷. روش‌های تربیت اخلاقی کاربردی در اسلام از منظر قرآن و عترت با تأکید بر دوره نوجوانی و جوانی، محسن حاجی‌باباییان امیری.
۸. مآخذشناسی نظام تعلیم و تربیت روحانیت، محمد نوری.
۹. کتابشناسی توصیفی و موضوعی تعلیم و تربیت در اسلام، بهروز رفیعی.
۱۰. الفکر التربوی الاسلامی، المعهد العالمی للفکر الاسلامی، قائمه - بیلو غرافیه، اعداد: محیی الدین عطیه.
۱۱. رهیافتی بر اخلاق و تربیت اسلامی، فتح‌الله نجارزادگان.
۱۲. فلسفه تعلیم و تربیت، با همکاری علی محمد کاردان، انتشارات سمت

۵. اخلاق کاربردی

Applied ethics

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اصلی
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: شناخت ویژگی‌های علم شناختی و رویکردهای موجود در اخلاق کاربردی.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. مسائل اخلاقی در حیطه‌های مختلف فرهنگ عمومی و سازمانی را بشناسد.

۲. چالش‌های اخلاقی را به صورت روشمند در حیطه‌های کاربردی حل کند.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- تعریف و ماهیت اخلاق کاربردی

- اهمیت اخلاق کاربردی

- تاریخچه اخلاق کاربردی

- گستره و شاخه‌های اخلاق کاربردی

- رابطه اخلاق کاربردی با فلسفه اخلاق و سایر علوم اخلاق

- رابطه اخلاق کاربردی و اخلاق حرفه‌ای

۲. رویکردهای پژوهش و روش‌های حل مسئله در اخلاق کاربردی

۳. برخی حوزه‌های اخلاق کاربردی:

۱. حوزه‌های فرهنگی

- اخلاق در آموزش و پرورش (معلم، دانش آموز و فضای آموزشی)

- اخلاق معاشرت

- اخلاق رسانه

۲. حوزه‌های زیستی

- اخلاق پزشکی

- اخلاق محیط زیست

۳. حوزه‌های اقتصادی

- اخلاق مدیریت

۴. حوزه‌های سیاسی

روش آموزش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس
- تحقیق پایانی
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. اخلاق کاربردی: چالش‌ها و کاوش‌های نوین در اخلاق عملی، جمعی از نویسندگان.
  ۲. اخلاق حرفه‌ای در تمدن ایران و اسلام، احد فرامرز قراملکی و دیگران.
  ۳. درآمدی بر اخلاق حرفه‌ای، احد فرامرز قراملکی.
  ۴. جستارهایی در اخلاق کاربردی، جمعی از نویسندگان.
  ۵. شناسنامه اخلاق کاربردی، محمدتقی اسلامی.
  ۶. اخلاق سازمانی، احد فرامرز قراملکی.
  ۷. آیین زندگی (اخلاق کاربردی)، احمدحسین شریفی.
8. "Applied Ethics", *The International Encyclopedia of Ethics*, Archard, David and Kasper Lippert-Rasmussen.
9. *History and Theory in Applied Ethics*, Beauchamp Tom.

۶. صلاحیت‌های مدرسی و روش تدریس مباحث اخلاقی

Professorship Competency and Methodology of Moral Themes

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس، اصلی
پیش نیاز: روش‌شناسی مطالعات انقلاب اسلامی	نوع واحد: نظری - عملی

هدف درس: آماده‌سازی دانشجویان رشته مدرسی انقلاب اسلامی برای ارائه محتوای آموزشی مربوط به مخاطبان.

اهداف رفتاری: در پایان این درس از دانشجو انتظار می‌رود:

۱. الزامات ناشی از اهداف دروس معارف و انقلاب اسلامی، در انتخاب و گزینش موضوع‌های تاریخی را درک کند.
۲. با ویژگی‌های محتوای تأثیرگذار آشنا شود و بتواند متن‌هایی را استخراج کند.
۳. با روش‌های مختلف، محتوای آموزشی را به مخاطبان ارائه کند.
۴. از وسایل کمک آموزشی به نحو مؤثری استفاده کند.
۵. محیط آموزشی و گروه‌های گفتگو را مدیریت و کنترل کند.
۶. شیوه‌های تعامل با مخاطب متعدد و مختلف را در شرایط گوناگون بداند.

سرفصل‌های درس:

۱. اهداف دروس معارف و انقلاب اسلامی به‌عنوان درسی عمومی تخصصی برای دانشجویان
۲. ویژگی‌های محتوای تأثیرگذار با تأکید بر دروس انقلاب اسلامی
۳. مسئله‌شناسی در آموزش انقلاب اسلامی: آموزش انقلاب اسلامی و مسئله هویت، مسئله توانمندی، مسئله امنیت، مسئله استقلال، مسئله عبرت و تجربه - مخاطب‌سنجی در آموزش انقلاب اسلامی با در نظر گرفتن مخاطب عام (درسی عمومی)
۴. نسبت روش‌های ارائه محتوای آموزشی با آموزش انتقادی انقلاب اسلامی
۵. روش‌ها و شیوه‌های تأثیرگذار و مناسب برای آموزش درس: روش کارگاهی، روش سمینار، روش سخنرانی، مدیریت زمان در کلاس
۶. کاربرد وسایل کمک آموزشی در انقلاب اسلامی - کار عملی: انجام یک پروژه آموزشی توسط دانشجو

روش آموزش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- فیلم‌های مربوط به آموزش انقلاب اسلامی
- نقشه سیاسی (ترجیحاً به صورت دیجیتالی)

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

ج) دروس اختیاری

۱. انسان در قرآن
۲. اخلاق در حدیث (با تأکید بر رساله حقوق امام سجاده (ع))
۳. کلام و سیره اخلاقی حضرت امام و مقام معظم رهبری
۴. متون و منابع اخلاقی و عرفانی در اسلام
۵. عرفان عملی در اسلام
۶. آداب اسلامی با تأکید بر آداب معاشرت
۷. آشنایی با مکاتب اخلاقی
۸. جریان‌شناسی اخلاق
۹. روان‌شناسی اخلاق
۱۰. فلسفه اسلامی
۱۱. کلام عمومی (با رویکرد پاسخ به شبهات)
۱۲. کارگاه روش تدریس
۱۳. مخاطب‌شناسی ارتباط با تأکید بر دوره جوانی
۱۴. کارورزی تدریس

۱. انسان در قرآن

Man in the Quran

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اختیاری
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: آشنایی دانشجویان با ویژگی های انسان از منظر قرآن.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. به مبانی اسان شناسی قرآن پی برد.

۲. صفات متناقض انسان در قرآن را تحلیل کند.

سرفصل های درس:

۱. کلیات:

- تعریف، اهمیت و ضرورت انسان شناسی

- رویکردهای مختلف در انسان شناسی (رویکرد تجربی، فلسفی، عرفانی، اسطوره ای و...) و تحلیل رویکرد قرآن

۲. هدف از خلقت انسان در قرآن:

- در فلسفه، کلام و عرفان

- در قرآن

۳. ساخت های وجود انسان:

- دو بعدی بودن انسان و تحلیل قرآنی

- سرشت انسان در قرآن

- معنویت و فطرت الهی انسان در قرآن

- عقل و آگاهی انسان در قرآن

- آزادی و مسئولیت انسان در قرآن

۴. کمال انسان:

- سیر تکامل انسان

- مراتب صعود و نزول انسان

- عوامل و موانع کمال انسان

- مسئله عشق و محبت

روش آموزشی:

ترکیبی از روش های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس
- تحقیق پایانی
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. رویکردهای نوین در تربیت اخلاقی، جمعی از نویسندگان.
۲. روش‌های تربیت اخلاقی در المیزان، سید احمد فقیهی.
۳. سیره تربیتی پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم‌السلام: تربیت اخلاقی، محمد داودی.
۴. مقدمه‌ای بر فلسفه اخلاق و تعلیم و تربیت اخلاقی، ربین بارو.
۵. برنامه درسی و تربیت اخلاقی دانش آموزان، رضا جعفری.
۶. تربیت اخلاقی، اکرم دهباشی.
۷. تربیت اخلاقی از دیدگاه قرآن کریم، دادمحمد امیری.
۸. رویکردهای تربیت اخلاقی از دیدگاه خواجه نصیرالدین طوسی، ملیحه اسدی.
۹. رشد اخلاقی کتاب راهنما، ملانی کیلن.
۱۰. رشد اخلاقی: نظریه‌ها و کاربردها، حسین زارع.

۲. اخلاق در حدیث (با تأکید بر رساله حقوق امام سجاد علیه السلام)

Morality in Quran

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اختیاری
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: شناخت احادیث و مفاهیم اخلاقی در متون روایی اسلام.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

- قواعد و اصول اخلاقی اسلام را از مهم‌ترین منابع روایی اهل بیت استخراج کند.

سرفصل‌های درس:

۱. مفاهیم و کلیات:

- اهداف

- ضرورت

- منابع اخلاق نقلی (روایی)

۲. آشنایی با منابع احادیث اخلاقی

۳. قلمرو اخلاق در احادیث با تأکید بر رساله حقوق امام سجاد علیه‌السلام:

- اخلاق بندگی

- اخلاق فردی

- اخلاق خانوادگی

- اخلاق اجتماعی

- اخلاق محیط زیست

۴. مهم‌ترین اصول و قواعد اخلاقی در احادیث (با تأکید بر رساله حقوق امام سجاد علیه‌السلام)

۵. چالش‌های اخلاقی در احادیث (با تأکید بر رساله حقوق امام سجاد علیه‌السلام)

روش آموزشی:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. رساله الحقوق امام سجاد علیه السلام.

۲. اصول الکافی، کلینی.

۳. غررالحکم، تمیمی آمدی.

۴. بحار الانوار، مجلسی.

۵. میزان الحکمه، محمدی ری شهری.

۶. المواعظ العذوبه، مشکینی.

۷. نهج الفصاحه، پاینده.

۸. المعاسن و المساوی، تجلیل.

۹. وسائل الشیعه، حر عاملی.

۱۰. اخلاق، شبیر.

۳. کلام و سیره اخلاقی حضرت امام و مقام معظم رهبری

Theology and moral conduct Imam Khomeini and Ayatollah Khamenei

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اختیاری
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: آشنایی دانشجویان با اندیشه و سیره اخلاقی امام خمینی و مقام معظم رهبری.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. دستیابی به الگوهای تربیت اخلاقی با توجه به اندیشه‌های امام خمینی و مقام معظم رهبری.
۲. به‌کارگیری الگوهای رفتاری برآمده از اندیشه امام و رهبری در عرصه‌های فردی و اجتماعی زندگی.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- سیره اخلاقی: تعریف، روش‌های استخراج سیره اخلاقی علما و اندیشمندان.

- شناخت منظومه فکری امام و رهبری

۲. کلام و سیره اخلاقی امام و رهبری

- اندیشه و سیره اخلاق فردی

- اندیشه و سیره اخلاق بندگی

- اندیشه و سیره اخلاق خانوادگی

- اندیشه و سیره اخلاق اجتماعی

روش آموزشی:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. صحیفه نور، امام خمینی.
۲. پایه پای آفتاب، امیررضا ستوده
۳. حدیث بیداری، حمید انصاری
۴. در سایه آفتاب، محمدحسین رحیمیان
۵. عصر امام خمینی، احمدرضا حاجتی
۶. الگوی رهبری امام خمینی، عباس شفیعی
۷. کلمات قصار: پندها و حکمت‌ها، امام خمینی.
۸. جهاد اکبر یا مبارزه با نفس، امام خمینی.
۹. شرح چهل حدیث، امام خمینی.
۱۰. شرح حدیث جنود عقل و جهل، امام خمینی.
۱۱. سیری در ساحل، محمدتقی مصباح یزدی.
۱۲. طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن، مقام معظم رهبری.
۱۳. درس اخلاق، مقام معظم رهبری.
۱۴. اخلاق کارگزاران در بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی، تهران، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور.
۱۵. اخلاق و معنویات از دیدگاه مقام معظم رهبری.

۴. متون و منابع اخلاقی و عرفانی در اسلام

Ethical and mystical texts and sources in Islam

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اختیاری
پیش نیاز: اخلاق اسلامی (۱)	نوع واحد: نظری

هدف درس: آشنایی با منابع و متون اصیل اخلاقی و عرفانی.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

- منابع و متون اصیل اخلاقی و عرفانی را جهت استخراج و استنباط اصول اخلاقی اسلام تحلیل کند.

سرفصل‌های درس:

۱. نگاه تاریخی متون اخلاقی و عرفانی در اسلام
۲. متون اخلاقی (کیمیای سعادت، احیاء علوم الدین غزالی، اخلاق ناصری، اوصاف الاشراف، طهاره الاعراق، جامع السعادات، معراج السعاده ...)
۳. متون عرفانی (برگزیده‌ای از: کشف المحجوب، رساله هجویری، رساله قشیریه، مصباح الیهدایه، اللمع فی التصوف و...)
۴. متون منظوم اخلاقی و عرفانی (حدیقه ثنایی، مثنوی معنوی، منطق الطیر، بوستان و گلستان، طاقدیس، ...)

روش آموزش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس
- تحقیق پایانی
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. شناخت اخلاق اسلامی، جمعی از نویسندگان.
۲. خطبه‌های نهج البلاغه.
۳. زکریای رازی، الطب الروحانی.
۴. فارابی، فصول منتزعه.
۵. السعاده و الاسعاد فی السیره الانسانیه، ابوالحسن عامری،
۶. تهذیب الاخلاق و تطهیر الاعراق، ابن مسکویه.
۷. تهذیب الاخلاق، ابن هیثم.
۸. طوسی، اخلاق ناصری.
۹. لواع الاشراق فی مکارم الاخلاق، ابن اسعد دوانی.
۱۰. اللمع فی التصوف، سراج.
۱۱. قوت القلوب فی معامله المحبوب، ابوطالب مکی.
۱۲. نمط، اشارات، ابن سینا.
۱۳. رساله قشیریه، قشیری نیشابوری.
۱۴. اوصاف الاشراف، طوسی.
۱۵. احیاء علوم الدین، غزالی.
۱۶. جامع السعادات، نراقی.
۱۷. معراج السعاده، نراقی.

۵. عرفان عملی در اسلام

Practical mysticism in Islam

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اختیاری
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: شناخت روش صحیح سیر و سلوک در عرفان اسلامی.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

- درک صحیح از حیطه‌های مختلف عرفان اسلامی داشته باشد.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- آشنایی با مفاهیم عرفان: عرفان، عرفان عملی و نظری

- رابطه عرفان عملی و اخلاق

- رابطه عرفان و دین

۲. تاریخچه و دوره‌های عرفان عملی

۳. سیر و سلوک عملی:

- راه سلوک (راه‌های سیروسلوک: آسیب‌شناسی؛ معیار راه صحیح)

- سالکان (رونده)

- اقسام سلوک (به اعتبار سالک)

- مقامات عارفان

- حالات عارفان

- اهداف سیر و سلوک (معرفت حق، عشق به حق، قرب به حق، رجعت به حق)

روش آموزش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی :

۱. در آمدی بر عرفان اسلامی، امینی نژاد.

۲. رساله تشریحیه، ابو القاسم قشیری.

۳. مصباح الهدایه الی الخلافه و الولایه، امام خمینی.

۴. دروس شرح اشارات و تنبیهات، نمط نهم، حسن حسن زاده آملی.

۵. مقدمه‌ای بر مبانی عرفان و تصوف، سید ضیاء الدین سجادی.

۶. شرح منازل السائرین، عبدالرزاق کاشانی.

۷. کشف المحجوب، علی بن عثمان هجویری.

۸. فصوص الحکم، محیی الدین ابن عربی.

۹. الفتوحات المکیه، محیی الدین ابن عربی.

۱۰. شرح چهل حدیث، امام خمینی.

۱۱. شرح حدیث جنود عقل و جهل، امام خمینی.

۶. آداب اسلامی با تأکید بر آداب معاشرت

Islamic literatures

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس، اختیاری
پیش نیاز، ندارد	نوع واحد، نظری

هدف درس: آشنایی دانشجویان با مهم ترین آداب معاشرت بر اساس منابع اسلامی

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. مفهوم شناسی آداب و اخلاق و تفاوت های این دو

۲. شناخت مهم ترین آن

۳. آشنایی با مهمترین آسیبها در حوزه آداب اسلامی

سرفصل های درس:

۱. کلیات:

- تعریف جایگاه و اهمیت آداب از منظر آیات و روایات.

- مفهوم شناسی ادب و مفاهیم همسو مثل: ادب و اخلاق، ادب و سنن و ...

۲. اقسام آداب اسلامی

۳. آداب اسلامی در حوزه فردی

- آداب عبادی

- آداب غیر عبادی (آداب پوششی، تغذیه، خواب و ...)

۴. آداب اسلامی در حوزه اجتماعی (آداب معاشرت)

- خانوادگی

- خویشاوندی

- دوستی (همسالان)

- همسایگی

- شهروندی

- سازمانی

۵. روش ها و مهارت های نهادینه سازی آداب

- روش ها

- مهارت ها

روش آموزشی:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس
- تحقیق پایانی
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

- رساله حقوقیه امام سجاد علیه السلام
حر عاملی، وسایل الشیعه.
علامه طباطبایی، سنن النبی.
علامه مجلسی، حلیه المتقین.
محمدرضا حکیمی، الحیاء
محمد یعقوب کلینی، الکافی، کتاب العشره.
جوادی آملی، مفاتیح الحیات.
محمدی ری شهری، میزان الحکمه
جوادی محدثی، آداب معاشرت.
محمدتقی صالحی، چگونه معاشرت کنیم.

۷. آشنایی با مکاتب اخلاقی

Introduction to Ethical Schools

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس: اختیاری
پیش نیاز: فلسفه اخلاق	نوع واحد: نظری

هدف درس: آشنایی با مهم‌ترین مکاتب اخلاقی در غرب (از یونان باستان تا دوره معاصر).

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. نظریه‌های اخلاقی غرب با دیدگاه اسلام را مقایسه کند.

۲. مکاتب اخلاقی در غرب را نقد و بررسی کند.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- مبانی مکاتب اخلاقی غرب: مبانی هستی‌شناسی، مبانی معرفت‌شناسی، مبانی انسان‌شناسی

- تبیین سیر تاریخی دوران یونان باستان تا دوره معاصر با محوریت اخلاق

۲. مکاتب اخلاقی غیر واقع‌گرا:

- احساس‌گرایی؛ تعریف احساس‌گرایی، انواع احساس‌گرایی

- شهودگرایی؛ تعریف شهودگرایی، انواع شهودگرایی، شهودگرایی تصویری، شهودگرایی تصدیقی، بررسی نظریه

مور، راس و پریچارد

- قرار دادگرایی؛ تعریف قراردادگرایی، قرار دادگرایی اخلاقی، پیشگامان این نظریه

- نظریه امر الهی؛ امرگرایی و انواع آن، پیشگامان این نظریه، تطبیق با نظریه اشاعره

۳. مکاتب اخلاقی واقع‌گرا:

- لذت‌گرایی؛ تعریف لذت‌گرایی، پیشینه تاریخی، انواع لذت‌گرایی.

- سودگرایی؛ تعریف سودگرایی، پیشگامان این نظریه، سودگروی عمل‌نگر، سودگروی قاعده‌نگر و...

- قدرت‌گرایی؛ بررسی نظریه نیچه و...

- مکتب اخلاقی اسلام

روش آموزشی:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. درآمدی بر مکاتب اخلاقی در غرب، آیت‌الله مصباح یزدی.

۲. تاریخ فلسفه اخلاق، دیوید مک ناوتن، ترجمه محمود فتحعلی.

۳. مسائل اخلاقی، مایکل پالمر.

۴. واقع‌گرایی و غیر واقع‌گرایی در قرن بیستم، حسینی قلعه بهمن.

۵. تاریخ فلسفه اخلاق غرب، لازنس بکر.

۶. درآمدی بر فلسفه اخلاق، گنسلر.

۷. عناصر فلسفه اخلاق، جیمز ریچلز.

۸. فلسفه اخلاق در قرن بیستم، وارنوک، ترجمه ابوالقاسم فنایی.

۹. مبادی اخلاق در قرآن، آیت‌الله جوادی آملی.

۱۰. دانشنامه فلسفه اخلاق، پل ادواردز، ترجمه انشاءالله رحمتی.

۱۱. ماجرای معنویت در دوران جدید، شهریار زمانی.

۱۲. تبیین و نقد فلسف اخلاق کانت، محمد محمدرضایی.

۱۳. فلسفه اخلاق، مجتبی مصباح.

۱۴. بصیرت اخلاقی، دیوید مک ناوتن، ترجمه محمود فتحعلی.

۱۵. سلسله دورس اندیشه‌های بنیادین اسلامی، مجتبی مصباح.

۸. جریان‌شناسی اخلاق

Ethical Trendology

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: تخصصی
پیش‌نیاز: رویکرد انتقادی به علم اخلاق	نوع واحد: نظری

هدف درس: آشنایی با جریان‌های اخلاق پژوهی در ایران معاصر.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

- نقاط قوت و ضعف هر یک از جریان‌های اخلاق پژوهی در ایران معاصر را درک کرده و تحلیل نماید.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- شاخص‌های جریان‌شناسی

- گزارشی از جریان‌شناسی اخلاق در تفکر اسلامی

۲. جریان‌شناسی اخلاق در ایران معاصر

- جریان اخباری‌گری در اخلاق

- مؤلفه‌ها و روش‌ها

- شخصیت‌شناسی جریان

- جریان عقل‌گرایی در اخلاق (افراطی و معتدل)

- مؤلفه‌ها و روش‌ها

- شخصیت‌شناسی جریان

- جریان غرب‌گرایانه در اخلاق پژوهی

- مؤلفه‌ها و روش‌ها

- شخصیت‌شناسی جریان

روش آموزشی:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. اخلاق در قرآن، محمدتقی مصباح یزدی.

۲. العقل الاخلاقی العربی، محمد عابد الجابری.

۳. کتاب‌شناخت اخلاق اسلامی، جمعی از نویسندگان.

۴. درآمدی بر فلسفه اخلاق معاصر در ایران، مسعود امیدی.

۵. راهی به رهایی، مصطفی ملکیان

۶. اخلاق دین‌شناسی، ابوالقاسم فنایی.

۷. دروس فلسفه اخلاق، آیت الله مصباح یزدی.

۹. روان‌شناسی اخلاق

Psychology of ethics

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس، اختیاری
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد، نظری

هدف درس: شناخت مبانی روان‌شناسی اخلاق و تأثیر روان‌شناسی بر آموزه‌ها و تربیت اخلاقی.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. مؤلفه‌ها و سطوح شخصیت اخلاقی بشناسد.

۲. روش پژوهش و ابزارهای سنجش در روان‌شناسی اخلاق را بکار بندد.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- مفهوم‌شناسی

- تاریخچه

- رویکردهای مختلف به روان‌شناسی اخلاق

- روش پژوهش و ابزارهای سنجش در روان‌شناسی اخلاق

۲. مؤلفه‌ها و سطوح شخصیت اخلاقی (شناخت اخلاقی، قضاوت اخلاقی، هیجان اخلاقی، انگیزش اخلاقی، اراده

اخلاقی، رفتار اخلاقی)

۳. نظریه‌های رشد اخلاقی

۴. پرورش فضایل اخلاقی در اسلام و روان‌شناسی

۵. مسئله ضعف اخلاقی

۶. مسئله جنسیت و اخلاق

روش آموزش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. رشد اخلاقی، ترجمه جهانگیرزاده و دیگران.

۲. جستارهایی در روان‌شناسی اخلاق، به کوشش منصور نصیری.

۳. روان‌شناسی اخلاق، پروین کدیور.

۴. روان‌شناسی و اخلاق، جیمز آرتور هدفیلد، ترجمه علی پریور.

۵. روان‌شناسی اجتماعی با نگرش به منابع اسلامی، مسعود آذربایجانی و دیگران.

۶. تضادها و اخلاقی کودکان، ژان پیاژه.

۷. نظریه عواطف اخلاقی، آدم اسمیت.

۸. درس گفتارهای روان‌شناسی اخلاق، مصطفی ملکیان.

۹. روان‌شناسی کمال، شولتس، ترجمه گیتی خوشدل.

10. Julia Driver, "Moral Psychology", in the *Encyclopedia of Philosophy*, ed. Donald M. Borchert.

Islamic philosophy

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: جبرانی
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: آشنایی با مهم‌ترین مسائل فلسفه اسلامی.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

- اصول فلسفی را در تحلیل‌های دقیق اخلاقی بکار ببرد.

- فرایند شکل‌گیری ادراک و رفتار از جمله رفتار اخلاقی در انسان را دقیق بشناسد.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- تعریف فلسفه

- نیاز به فلسفه

- ارتباط فلسفه با علوم دیگر

- معرفی مختصر مکاتب مشاء، اشراق و حکمت متعالیه

۲. الهیات بالمعنی الاعم:

- مباحث مربوط به وجود

۱. مباحث کلی وجود (بدهات وجود، اشتراک معنوی وجود، اصالت وجود، وحدت تشکیکی حقیقت وجود)

۲. وجود مستقل و رابط

۳. وجود ذهنی و خارجی

۴. علت و معلول (اصل علیت، تقسیم علت، تلازم وجود علت و معلول، قاعده الواحد)

۵. قوه و فعل (تعریف، اقسام تغییر، حرکت و اقسام آن، سکون، سرعت و بطو)

- مباحث مربوط به علم و ادراک

۱. تعریف علم و اقسام آن

۲. اتحاد علم، عالم و معلوم

۳. علم حصولی و تقسیمات آن

۴. علم حضوری

۳. الهیات بالمعنی الاخص:

- اثبات ذات و وحدانیت واجب تعالی

- صفات واجب تعالی و کیفیت اتصاف
- افعال الهی و انقسامات سعادت و شقاوت انسان

روش آموزشی:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم‌افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس
- تحقیق پایانی
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. آموزش فلسفه، محمدتقی مصباح‌یزدی.
۲. اصول فلسفه و روش رئالیسم، سید محمدحسین طباطبایی با حواشی شهید مطهری.
۳. شرح مبسوط منظومه، مرتضی مطهری.
۴. فلسفه عمومی (مابعد الطبیعه)، پل فولکیه.
۵. نه‌بایه الحکمه، سید محمدحسین طباطبایی.
۶. پاورقی اصول فلسفه و روش رئالیسم، مرتضی مطهری.
۷. آشنایی با علوم اسلامی (منطق و فلسفه)، مرتضی مطهری.
۸. فلسفتنا، شهید صدر.
۹. قواعد کلی فلسفه، غلامحسین ابراهیم دینانی.
۱۰. کلیات فلسفه، علی شیروانی.

۱۱. کلام عمومی (با رویکرد پاسخ به شبهات)

General discussion in Kalam (with an approach to respond doubts)

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اختیاری
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: آشنایی مهم‌ترین شبهات مربوط به اصول دین و مذهب به همراه و پاسخ‌های آن.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

- به مهم‌ترین شبهات مربوط به اصول دین و مذهب پاسخ دهد.

سرفصل‌های درس:

۱. شبهات مربوط به خداشناسی:

- اثبات وجود حق تعالی
- شبهات مربوط به صفات
- عدالت الهی
- مسئله خیر و شر در عالم و ابتلائات
- مسئله آزادی و اختیار انسان

۲. شبهات مربوط به پیامبرشناسی:

- ضرورت وجود پیامبر و نبی
- مسئله ختم نبوت
- عصمت انبیاء و شبهات مربوط به آن مانند توبه حضرت آدم، یونس، ...

۳. شبهات مربوط به امام‌شناسی:

- بحث ضرورت وجود امام
- اثبات امامت امامان دوازده گانه
- اثبات امامت حضرت علی علیه السلام
- عصمت امام علیه السلام
- علم غیب امام علیه السلام

۴. شبهات مربوط به فرجام‌شناسی:

- برزخ و حیات برزخی
- اصل وقوع معاد

- معاد جسمانی و روحانی
- مسئله خلود
- مسئله شفاعت
- توجیه لذتها و عذابهای آخرت

روش آموزش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش:

- ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:
- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس
- تحقیق پایانی
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. باب حادی عشر، فاضل مقداد.
۲. الالهیات، آیت الله سبحانی.
۳. آموزش کلام اسلامی، محمد سعیدی مهر.
۴. کلام جدید با رویکرد اسلامی، عبدالحسین خسروپناه.
۵. درآمدی بر کلام جدید، علی ربانی گلپایگانی.
۶. توحید، شهید مطهری.
۷. نگاهی نو به کلام اسلامی، عبدالحسین خسروپناه.
۸. خدا در حکمت و شریعت، محمد حسن قدردان قرا ملکی.
۹. راه و رهنماشناسی، آیت الله مصباح یزدی.

۱۰. نبوت، شهید مطهری.
۱۱. نگاهی نو به کلام اسلامی، عبدالحسین خسروپناه.
۱۲. پژوهشی در عصمت معصومان، احمد حسین شریفی، حسن یوسفیان.
۱۳. المراجعات، علامه سید شرف الدین آملی.
۱۴. امامت و رهبری، شهید مطهری.
۱۵. امامت و بینش اسلامی، علی ربانی گلپایگانی.
۱۶. براهین و نصوص امامت، علی ربانی گلپایگانی.
۱۷. نگاهی نو به کلام اسلامی، عبدالحسین خسروپناه.
۱۸. امامت، محمد حسن قدردان قراملکی.
۱۹. معاد، شهید مطهری.
۲۰. معاد، محمد حسن قدردان قرا ملکی.
۲۱. نگاهی نو به کلام اسلامی، عبدالحسین خسروپناه.

۱۲. کارگاه روش تدریس

Research Method Workshop

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس، اختیاری
پیش نیاز: صلاحیت‌های مدرسی و روش تدریس انقلاب اسلامی	نوع واحد: عملی

هدف درس: آشنایی با تجربیات تدریس و دستیابی به مهارت تدریس.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

- طرح درس را ارائه و یک کلاس درس را اداره کند.

سرفصل‌های درس:

۱. انتقال تجربیات تدریس دروس معارف از سوی اساتید با تجربه

۲. ارائه طرح درس

۳. ارائه کلاس‌های فرضی

۴. حضور حداقل سه جلسه در کلاس‌های دروس معارف در دانشگاه‌ها

روش آموزش:

- به شکل گارگاهی و نیز شرکت در کلاس‌های دروس معارف

ابزارهای کمک آموزشی درس:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش درس

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارائه طرح درس

- ارزیابی ارائه کلاس فرضی

- ارائه گزارش از کلاس دروس معارف

۱۳. مخاطب‌شناسی ارتباط با تأکید بر دوره جوانی

Communication Typology of Addressee Focusing Youth Period

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اختیاری
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: آشنایی با نظریه‌ها، نقش و مهارت‌های ارتباط و رشد در دوره جوانی.

اهداف رفتاری: در پایان این درس دانشجو باید بتواند:

۱. نظریه‌ها، نقش و مهارت‌های ارتباط را تبیین کند.
۲. ویژگی‌های رشد دوره جوانی را تشریح کند.
۳. انواع ارتباطات و آسیب‌های آن را بیان نماید.

سرفصل‌های درس:

۱. مفهوم‌شناسی ارتباط
۲. نظریه‌های ارتباطات انسانی
۳. نقش ارتباط در رشدیافتگی شخصیت جوان
۴. مهارت‌های ارتباط (مدیریت ارتباط)
۵. آسیب‌شناسی ارتباط
۶. ارتباط‌های مجازی
۷. ارتباط‌های نابهنجار
۸. رشد دوره جوانی و ویژگی‌های مهم این دوره
۹. ارتباط و قوانین ارتباط از دیدگاه اسلام

روش آموزش درس:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده
- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی درس:

- نرم افزارهای مربوط
- اینترنت

روش سنجش درس:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

۱. ارتباط موفقیت آمیز با دیگران، اندرو رایت، ترجمه بهناز پیاده.
۲. کلید طلایی ارتباطات، کریس کول، ترجمه محمدحسن شجاعی فرد.
۳. مهندسی رفتار ارتباطی (بین شخصی و درون شخصی)، نیما قربانی.
۴. ارتباط شناسی (ارتباطات انسانی میان فردی، گروهی، جمعی)، مهدی محسنیان راد.
۵. روان‌شناسی و ارتباط، جرج آرمیتیج میلر، ترجمه محمدرضا طالبی‌نژاد.
۶. مهارت‌های اجتماعی در ارتباطات میان فردی، اوئن هارجی، ترجمه خشایار بیگی و مهرداد فیروزبخت.
۷. روان‌شناسی اجتماعی با نگرش به منابع اسلامی، مسعود آذربایجانی و همکاران.
۸. روان‌شناسی و تبلیغات با تأکید بر تبلیغ دینی، محمد کاویانی.

۱۴. کارورزی تدریس

Research Method Workshop

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اختیاری
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: عملی

هدف درس: آشنایی با شیوه تدریس و دستیابی به مهارت تدریس.

اهداف رفتاری: در پایان این درس از دانشجو انتظار می‌رود:

- توانایی عملی برای تدریس دروس معارف را کسب کند.

سرفصل‌های درس:

۱. حضور یک ترم در یک کلاس از دروس معارف اسلامی در دانشگاه‌ها متناسب با رشته
۲. شرکت در جلسات درس و آشنایی با شیوه تدریس استاد و ارائه گزارش
۳. برگزاری حداقل دو جلسه درس زیر نظر استاد

روش آموزش:

- به شکل گارگاهی و شرکت در کلاس‌های دروس معارف

ابزارهای کمک آموزشی درس:

- نرم افزارهای مربوط

- اینترنت

روش سنجش درس

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی از طرح درس ارائه شده

- ارائه گزارش از کلاس درس معارف

- ارزیابی از ارائه درس توسط دانشجو

اساتید و صاحب‌نظرانی که در تدوین سرفصل‌های رشته «اخلاق اسلامی» مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه معارف اسلامی نقش داشتند.

ردیف	نام و نام‌خانوادگی	رتبه علمی	دانشگاه محل خدمت
۱.	مسعود آذربایجانی	دانشیار	پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
۲.	محسن جوادی	استاد	دانشگاه قم
۳.	عنایت الله شریفی	دانشیار	دانشگاه علامه طباطبائی
۴.	سید غلامرضا موسوی	استادیار	دانشگاه باقرالعلوم
۵.	سید محمود موسوی	استادیار	دانشگاه باقرالعلوم
۶.	حسن معلمی	استادیار	دانشگاه باقرالعلوم
۷.	حسین شرکت توسلی	استادیار	دانشگاه باقرالعلوم
۸.	حسن فیروزجائی	استادیار	دانشگاه باقرالعلوم
۹.	زهرا رجبی	استادیار	دانشگاه باقرالعلوم
۱۰.	حسن عبدی	استادیار	دانشگاه باقرالعلوم
۱۱.	سید حسین رکن‌الدینی	استادیار	دانشگاه معارف اسلامی
۱۲.	محمد هدایتی	استادیار	دانشگاه معارف اسلامی
۱۳.	سیدحسین سید موسوی	استادیار	دانشکده الهیات شهید مطهری، دانشگاه فردوسی مشهد
۱۴.	علیرضا نجف زاده	استادیار	دانشکده الهیات شهید مطهری، دانشگاه فردوسی مشهد
۱۵.	محمد رضا جواهری	استادیار	دانشکده الهیات شهید مطهری، دانشگاه فردوسی مشهد
۱۶.	کریمی	استادیار	دانشکده الهیات شهید مطهری، دانشگاه فردوسی مشهد
۱۷.	خانم دکتر مشایی	استادیار	دانشکده الهیات شهید مطهری، دانشگاه فردوسی مشهد
۱۸.	خانم دکتر فخارنوغانی	استادیار	دانشکده الهیات شهید مطهری، دانشگاه فردوسی مشهد
۱۹.	بهروز محمدی منفرد	استادیار	دانشگاه معارف اسلامی
۲۰.	محمدجواد فلاح	استادیار	دانشگاه معارف اسلامی
۲۱.	محمدتقی فعالی	استادیار	دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران

